Stortorvet 10 | 0155 Oslo
Tlf: 488 96 215 | Fax: 23 10 06 11
vfb.no | vfb@vfb.no
Orgnr: 954 804 488
Kontonr: 7032 05 82189

Oslo 22. mai 2019

post@hod.dep.no

NOU 2018 16 Det viktigste først i høring

Innledning

Voksne for Barn er en ideell medlemsorganisasjon som blant annet arbeider med utfordringene knyttet til barns psykiske helse og oppvekstsvilkår. Et av våre mål er å bidra til å hindre utenforskap og utjevne sosiale ulikheter både i barndommen og i et livsløp.
Våre innspill til høringen av NOU 2018:16 er derfor begrenset til utvalgets vurderinger av prioritering av tjenester og tiltak i kommunehelsetjenesten til barn og unge, åpenhet og brukermedvirkning. Vi tar ikke stilling til forslagene til prioritering i den offentlige finansierte tannhelsetjenesten.

Voksne for Barn mener at dokumentet er for altfor lite konkret når det gjelder prioritering av tjenester til barn og unge i kommunehelse- og omsorgstjenesten. Dette er nærmere begrunnet i det følgende:

Generelle merknader

Utvalgets mandat er generelt utformet, og utvalget har tolket mandatet slik:

- Beskrive utfordringsbildet og belyse behovet for å prioritere i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten. Med utgangspunkt i dagens prinsipper for prioritering i spesialisthelsetjenesten, drøfte og foreslå prinsipper for prioritering på ulike beslutningsnivåer i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i tannhelsetjenesten.
- Utrede og foreslå virkemidler for å understøtte prioriteringsbeslutninger på de ulike nivåene; faglig, administrativt og politisk.

Utvalgets forslag til prioriteringskriterier

Utvalget har beskrevet hvordan de faglige målsettingene for de kommunale helse- og omsorgstjenestene på flere områder skiller seg fra målsettingene i spesialisthelsetjenesten.

Stortinget har, gjennom sin behandling av prioriteringsmeldingen Meld. St. 34 (2015ï 2016), gitt sin enstemmige tilslutning til at tiltak i spesialisthelsetjenesten skal vurderes ut fra tre prioriteringskriterier: ï nyttekriteriet ï ressurskriteriet ï alvorlighetskriteriet. Utvalget foreslår at de samme prioriteringsprinsipper bør legges til grunn for prioriteringer innen den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Utvalget har foreslått å presisere og supplere beskrivelsen av nytte- og alvorlighetskriteriene slik at de også fanger opp fysisk, psykisk og sosial mestring. Det foreslår en rekke virkemidler for å støtte arbeidet med gode prioriteringer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, både av juridisk, økonomisk og pedagogisk karakter.

Betydningen av utvalgets prioriteringsprinsipper for barn og unge

Vi beklager at mandatet ikke har tatt høyde for at hensynets til barnets beste alltid må være overordnet eventuelle prioriteringsdrøftinger knyttet til ressursfordeling og helsegevinster når det gjelder barns helse. Vi minner om dette viktige prinsippet som både er tråd med Grunnloven § 104 om barnets beste, om artikkel 3 FNs barnekonvensjon, om artikkel 24 om at barn har rett til å få den best mulige medisinske behandling og hjelp til å komme seg etter en sykdom og artikkel 23 om rettigheter for psykisk og fysisk funksjonshemmede barn.

I strategidokumentet «*Mestre hele livet ï regjeringens strategi for god psykisk helse hele livet»* (2017-2022) er regjeringen opptatt av god samhandling og koordinerte tjenester til barn og unge og deres familier, og det pekes på behov for bedre og sterkere samordning av tjenester til barn og unge, herunder samhandling mellom kommunale tjenester og BUP. Ifølge strategidokumentet vil regjeringen arbeide for at psykisk helse, livskvalitet og mestring er forankret i alle sektorer, og er gjennomgående i folkehelsepolitikken, i kommunesektoren og i staten. Livskvalitet skal innarbeides som mål på samfunnsutviklingen både nasjonalt, regionalt og lokalt.

NOU 2018:18 gir ingen tydelige føringer for hvordan fysisk, psykisk og sosial mestring skal kunne være et virkemiddel for å sikre likeverdige kommunale helse- og omsorgstjenester for barn og unge. Voksne for Barn mener at dokumentet er for altfor lite konkret for å følge opp de tydelige politiske signaler som allerede er gitt i regjeringens strategi for god psykisk helse.

Brukermedvirkning og åpenhet

Utvalget mener at brukermedvirkning på alle nivåer vil styrke prioriteringsarbeidet og bidra til økt åpenhet, legitimitet og aksept for prioriteringsbeslutningene. Brukermedvirkning vil i mange tilfeller bidra til økt treffsikkerhet i utformingen og gjennomføringen av et tiltak. Utvalget mener dette er særlig relevant i den kommunale helse- og omsorgssektoren, der tjenesten i større grad enn spesialisthelsetjenesten skal legge til rette for mestring. Brukerens egen vurdering av hva som er viktig er derfor vesentlig for utformingen av gode tjenester til den enkelte. Voksne for Barn deler dette synspunktet.

Regjeringens mål i prioriteringsmeldingen var å skape pasientens helsetjeneste der alle skal ha trygghet for å få hjelp når de trenger det, bli ivaretatt og informert, oppleve å ha innflytelse, påvirkning og ha makt over egne valg. Meldingen drøftet bl.a. åpenhet og brukermedvirkning i forbindelse med prioritering, og det ble pekt på at brukermedvirkning på overordnet nivå bør sikte på at alle brukergrupper blir hørt slik at ikke sterke brukerorganisasjoner og grupper får en større andel av ressursene enn svakere grupper.

Nasjonalt råd for prioritering i helsetjenesten hadde gjennom flere år bidratt til åpne diskusjoner om prioriteringer i helsetjenesten. Rådet ble ikke re-oppnevnt fra 2018 ut fra

erkjennelsen av at prioriteringsrådet har fått vesentlig mindre betydning for prioritering innenfor spesialisthelsetjenesten, samt behovet for å utrede prioritering i kommunene. Dersom det i fremtiden er aktuelt med et nytt nasjonalt råd for prioritering, må dette ifølge departementets vurdering ved nedleggelse av rådet skje som oppfølging av utvalget som utreder prioritering i kommunene.

Utvalget har ikke drøftet dette spørsmålet. Voksne for Barn anmoder departementet i oppfølgingen av utredningen om å vurdere hvordan kanaler for åpne prioriteringsdebatter på nasjonalt nivå kan etableres. Brukerorganisasjoner bør delta i vurderingen..

Med vennlig hilsen

Randi Talseth
Generalsekretær

Grete Gjertsen
Barnepolitisk rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer